

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Системи символічних обчислень

Шифр та назва спеціальності

122 – Комп'ютерні науки

Інститут

ННІ Комп'ютерного моделювання, прикладної фізики та математики

Освітня програма

Комп'ютерні науки. Моделювання, проектування та комп'ютерна графіка

Кафедра

Математичне моделювання та інтелектуальні обчислення в інженерії (161)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Профільований пакет 2, Вибіркова

Семестр

4

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Трубаєв Олександр Іванович

oleksandr.trubayev@khpi.edu.ua

Кандидат технічних наук, с.н.с., доцент

Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Системи символічних обчислень», «Символьні обчислення на python/julia», «Обробка і аналіз фізичних сигналів», «Динамічні процеси та прогнозування часових рядів»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

В курсі розглядаються теоретичні та практичні основи застосування системи математичних розрахунків OCTAVE.

Мета та цілі дисципліни

Дисципліна спрямована на засвоєння майбутніми фахівцями знань та набуття умінь та навичок використання системи математичних розрахунків OCTAVE. До завдань дисципліни можна віднести підвищення культури у галузі інформатики.

Формат занять

Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК1: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3: Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6: Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

СК3: Здатність до логічного мислення, побудови логічних висновків, використання формальних мов і моделей алгоритмічних обчислень, проектування, розроблення й аналізу алгоритмів, оцінювання їх ефективності та складності, розв'язності та нерозв'язності алгоритмічних проблем для адекватного моделювання предметних областей і створення програмних та інформаційних систем.

СК4: Здатність використовувати сучасні методи математичного моделювання об'єктів, процесів і явищ, розробляти моделі й алгоритми чисельного розв'язування задач математичного моделювання, враховувати похибки наближеного чисельного розв'язування професійних задач.

СК7: Здатність застосовувати теоретичні та практичні основи методології та технології моделювання для дослідження характеристик і поведінки складних об'єктів і систем, проводити обчислювальні експерименти з обробкою й аналізом результатів.

Результати навчання

ПР2: Використовувати сучасний математичний апарат неперервного та дискретного аналізу, лінійної алгебри, аналітичної геометрії, в професійній діяльності для розв'язання задач теоретичного та прикладного характеру в процесі проектування та реалізації об'єктів інформатизації.

ПР6: Використовувати методи чисельного диференціювання та інтегрування функцій, розв'язання звичайних диференціальних та інтегральних рівнянь, особливостей чисельних методів та можливостей їх адаптації до інженерних задач, мати навички програмної реалізації чисельних методів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., лабораторні роботи – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Базові поняття математичного аналізу, лінійної алгебри.

Дисципліна також базується на знаннях та компетенціях, що набуває здобувач вищої освіти під час вивчення дисциплін «Об'єктно-орієнтоване програмування та проектування», «Технологія програмування», «Програмування GUI».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Навчання здійснюється всередині корпоративної системи на основі Office 365. Лекції проводяться інтерактивно (MS Teams) з використанням мультимедійних технологій. На лабораторних заняттях використовується індивідуальний підхід до навчання за принципом peer-to-peer. Навчальні матеріали доступні студентам через Teams. Потрібно використовувати у якості програмного забезпечення програму OCTAVE.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Вступ. Загальна характеристика системи OCTAVE

Підтеми / Операційне середовище системи OCTAVE.

Робоча область системи OCTAVE. Завантаження та збереження робочої області системи OCTAVE.

Використання шляхів доступу.

Тема 2. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Оператори, константи, службові символи та змінні. Арифметичні оператори. Логічні оператори. Операції відношення.

Тема 3. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Спеціальні символи. Організація циклів.

Тема 4. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Побудова графіків функцій у системі OCTAVE.

Тема 5. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Операції над матрицями та над масивами.

Тема 6. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Рішення систем лінійних алгебраїчних рівнянь.

Тема 7. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Використання символічної математики.

Тема 8. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Характеристики арифметики із плавучою крапкою. Проблема власних значень та її вирішення у системі MATLAB.

Тема 9. Мова програмування OCTAVE

Підтеми / Робота з файлами у системі OCTAVE.

Тема 10. Вирішення математичних задач у системі OCTAVE

Підтеми / Інтерполяція та апроксимація функцій.

Тема 11. Вирішення математичних задач у системі OCTAVE

Підтеми / Методи чисельного інтегрування.

Тема 12. Вирішення математичних задач у системі OCTAVE

Підтеми / Аналітичне диференціювання функцій у системі OCTAVE.

Тема 13. Вирішення математичних задач у системі OCTAVE

Підтеми / Аналітичне інтегрування функцій у системі OCTAVE.

Тема 14. Вирішення математичних задач у системі OCTAVE

Підтеми / Чисельне інтегрування функцій у системі OCTAVE.

Тема 15. Вирішення математичних задач у системі OCTAVE

Підтеми / Чисельне інтегрування диференціальних рівнянь (задача Коши) у системі OCTAVE.

Тема 16. Вирішення математичних задач у системі OCTAVE

Підтеми / Метод найменших квадратів та його реалізація у системі OCTAVE.

Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми лабораторних робіт

Тема 1. Робота в середовищі OCTAVE.

Тема 2. Логічні та умовні оператори.

Тема 3. Цикли та функції.

Тема 4. Побудова графіків.

Тема 5. Побудова графіків (продовження).

Тема 6. Побудова графіків кусково-заданих функцій.

Тема 7. Розв'язання систем лінійних алгебраїчних рівнянь.

Тема 8. Контрольна робота №1.

Тема 9. Проблема власних значень.

Тема 10. Розв'язання нелінійних рівнянь.

Тема 11. Інтерполяція функцій.

Тема 12. Апроксимація функцій.

Тема 13. Аналітичне диференціювання функцій.

Тема 14. Аналітичне інтегрування функцій.

Тема 15. Чисельне інтегрування функцій.

Самостійна робота

Пропонується самостійно вивчити наступні теми:

1 Чисельне інтегрування диференціальних рівнянь та їхніх систем (задача Коши) у системі OCTAVE.

2 Чисельне інтегрування диференціальних рівнянь та їхніх систем (крайова задача) у системі OCTAVE.

3 Метод найменших квадратів та його реалізація у системі OCTAVE. Рішення систем нелінійних рівнянь у системі OCTAVE.

4 Програмування та тестування у системі OCTAVE.

5 Перевірка та оцінка проводиться на лабораторних роботах.

Література та навчальні матеріали

Основна література

- 1 Савченко В. М., Маций О. Б., Мнушка О. В. Системний аналіз та математичне моделювання у GNU : навчальний посібник. Харків: ХНАДУ, 2020, 128 с.
- 2 Електронний ресурс. - URL:<https://.org/download>
3. Трубаєв, О. І., Метельов В. О., Іглін С. П. Проведення математичних розрахунків у системі MATLAB: Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу "Системи символної математики". Харків: 2023. 53 с.
4. MATLAB Source Codes. URL: https://people.sc.fsu.edu/~jburkardt/m_src/m_src.html
5. Mathworks. URL: <https://www.mathworks.com/>
6. Virtual Library of Simulation Experiments: Test Functions. URL:<https://www.sfu.ca/~ssurjano/index.html>

Додаткова література

1. Гоблик Н. М., Гоблик В. В. MATLAB в інженерних розрахунках: комп'ютерний практикум. Львів : Львівська політехніка, 2020, 192 с.
2. Іглін С. П. Персональна сторінка. URL: <http://iglin.epizy.com>.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- лабораторні роботи: 60% семестрової оцінки;
- самостійна робота: 20% семестрової оцінки;
- екзамен: 20% семестрової оцінки

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

28.08.2023

Завідувач кафедри
Олексій ВОДКА

28.08.2023

Гарант ОП
Оксана ТАТАРІНОВА